

Nr 12

Detsember 2010

TÄHKE

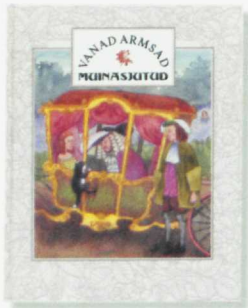

WWW.LASTEKAS.EE

WWW.TAHEKE.DELFI.EE

Jõulukuu on alanud. Ilmad on külmad, ööd pimedad. Päkapihud käivad laste akende taga piilumas ja salaja sussi või soki sisse komme sokutama. Jõuluvana teeb viimaseid ettevalmistusi algavaks hooajaks – pügab habet ja laseb punasele mantlile uued nööbid õmmelda. Omal kombel valmistab jõuludeks ette ka tema ustav abiline, põhjapöder Lembit. Lembit käib jõusaalis kangi tõstmas ja pedaale väntamas. Ja kui jõuluvana pärib, miks ta nii palju aega oma figuurile pühendab, teatab Lembit ...

Mida Lembit teatab?

Ootame vastuseid kuni 17. detsembrini meiliaadressile taheke@taheke.ee või Täheke-se toimetuse aadressil Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress!

Parimatele vastajatele on auhinnaks raamat „Vanad head muinasjutud“ kirjastuselt Varrak ja kolm CD-plaati „Pöial-Liisi“ kuudemänguga.

Eelmises Tähekeses tahtsime teada, mida hüüab Mammu keset sügislehti lamades.

Võiduvastused:

Mammu hüüab: „Ema, ole valmis pesumasinat käima panema!“
Liisa-Miina Pilv, 10 a, Tartu

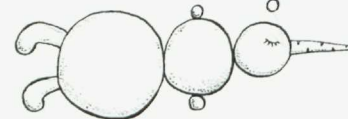
„Ma kleepusin kinni! No kes siia PVA-liimi pani?“
Lauren, 10 a, Tabasalu

„Vaadake, ma olen sügisangel!“
Mihkel Piilma, 6 a, Tallinn

Liisa-Miina saab auhinnaks raamatu „Väikese loodusvaatleja“, Lauren „Laste sünnipäevamängud“ ja Mihkel CD-plaadi „Pöial-Liisi“ kuudemänguga.

Palju õnne! Kõik Täheke auhinnad saab kätte posti teel.

LUIGED
LÄINUD,
LUMEMEMMED
TAGA!

Joonistanud Hillar Mets

SISUKORD

Vanaema piparkook <i>Kristiina Kass</i>	4
Piparkoogi-Peedu <i>Liili Remmel</i>	6
Kohtumine jõuluvanaga <i>Tõnu Seero</i>	7
Luuletused <i>Ilmar Trull, Milvi Panga</i>	8
Kokanurk <i>Triibuline jäätisetort</i>	10
Jõulud mujal Euroopas <i>Ilona Martson</i>	11
Võistlus <i>Lapsed joonistasid Euroopat</i>	12
Legendide võistlus läheb edasi	14
Meisterdus <i>jõuluvana mask</i>	15
Vana aja asjad <i>Vana aja jõuluehted</i>	17
Nali	18
Arva ära!	19
Koomiks <i>Priit Pärn</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lastejakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORÖ KUUS

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Peatoimetaja Ilona Martson
Kunstiline toimetaja Priit Rea
Makett Dan Mikkin

Tähekest saab tellida otsekorralduslepinguga
www.tellimine.ee
telefon 617 7717

Esikaane on joonistanud Priit Rea

TÄHEKEST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL

12 KINKI JÕULUVANALE

Alates 5. detsembrist kuni jõuludeni on Nuku- ja Noorsooteatris võimalik vaadata päris ehtsat jõululugu, mis põhineb soome lastekirjaniku ja illustraatori Mauri Kunnase kaunite piltidega jõuluraamatul „12 kinki jõuluvanale“.

Etenduses saab tegutsemas näha jõuluvana ja päkapikurahvast. Korvatunturi ehk Kõrvamäe serval asuvas külas elab koos jõulutaadi ja jõlumemmega palju päkapikke ning põhjapõtru, kel igapäev on külas kindel töö ja ülesanded.

Jõulukülas elab päkapikupoiss Ville oma koera Reku-ga. Ville juurdleb tihti selle üle, kuidas jõuluvana rõõmustada. Just täpselt 12 päeva enne jõule tekib tal hea mõte – teha jõuluvanale iga päev üks kingitus, kuni jõuludeni välja. Ville ja Reku asuvad oma ideed ellu viima. Eks etendusel näete, kuidas see neil välja kukub!

LÕPPES VÕISTLUS „JONISTAME EUROOPAT“

Euroopa Parlamendi infobüroo Eestis ja ajakiri Täheke korraldab joonistusvõistlust juba viiendat korda. Tänavu oli võistluse teemaks „Joonistame Euroopat“ ja võistlusele laekus ligi 1500 tööd. Suur tänu kõigile osalejatele Eestist, Lätist, Poolast, Bulgaariast, Küprosel, Prantsusmaalt, Saksamaalt ja Šotimaalt!

Parimad tööd ilmuvad Euroopa Parlamendi 2011. aasta lauakalendis. Nende autorite nimed leiab Tähekest leheküljel 12–13. Ja järgmisel aastal korraldame kindlasti uue võistluse!

Joonistanud Ksenija Obonitskaja,
5 a, Tallinna Tähekeste lasteaed

Kristiina Kass

VANAEMA PIPARKOOK

Lilli ja Villu vanaemal on kohutavalt ilus piparkook. Muidugi pole selles ju jõuluajal midagi imestada, et vanaemadel on kodus ilusaid piparkooke. Aga Lilli ja Villu vanaema piparkook ei ole mingi tavaline kena südamekujuline präänik, mis on kaunistatud valge suhkruglasuuri-ga. Ei, mitte sinnapoolegi!

Nii ilusat piparkooki nagu on vanaemal, pole Lilli ja Villu kuskil mujal näinud. See pole kuigi suur, vaid mahub Villu peopesale ära.

Vanaema piparkoogi peal on pilt. Heledale suhkruvaabale on imeõhukese pintsliga maalitud talvemaastik. Kena punane majake korstna ja akendega, lumised kuused ja majake-

seni viiva tee ääres väike orav ja paar linnukest. Lilli ja Villu ei suuda mõista, kuidas nii väikese piparkoogi peale on terve talvemaastik ära mahutatud. See on nende meelest midagi imelist!

„Vanaema, näita oma piparkooki!” paluvad Lilli ja Villu iga kord, kui vanaemale külla lähevad.

Nad imetlevad ja nuusutavad piparkooki tükk aega. Piparkook ei lõhna üldse tavalise prääniku järele. See lõhnab seebi järele. Lilli ja Villu pole kunagi söönud seebilõhnalist piparkooki.

„Kas me täna tohiksime seda maitsta?” küsivad nad vanaemalt iga kord.

Vanaema ütleb alati, et ei tohi. Piparkook on olnud vanaemal juba palju aastaid. Vanaisa kinkis selle vanaemale samal päeval, kui ta palus tema kätt. Vanaema ei ole raatsinud ka ise kunagi piparkooki maitsta. See on talle kallis mälestus vanaisast.

„Kindlasti pole see enam üldse hea,” ütleb vanaema Lillile ja Villule. „Teil hakkaks ainult kõht valutama, kui te selle ära sööksite.”

Nõnda siis tohivad Lilli ja Villu ilusat piparkooki ainult imetleda ja nuusutada, ja siis panakse see tagasi klaaskappi kristallvaaside ja väikeste portselanist loomakujukeste keskele. Ja Lillile ja Villule pakutakse tavalisi poepräänikuid.

Laupäeval lähevad Lilli ja Villu jälle vanaemale külla. Vanaema annab lastele piparkoogi imetlemiseks ja jääb vaatama, kuidas nad seda nuusutavad ja uurivad.

„Ma olen natuke aru pidanud,” ütleb

vanaema. „Mida ma õigupoolest selle piparkoogiga teen? Mitte midagi.”

Lilli ja Villu peaaegu tarduvad üllatusest.

„Kas see tähendab, et sa annad selle meile?” küsib Villu hämmeldunult.

„Seda ma mõtlesin teha jah,” ütleb vanaema naeratades. „Teile paistab see ju nii väga meeldivat!”

„Kas me tohime seda maitsta?” satub Lilli õhinasse. „Kas me tohime selle ära süüa?”

Ta tõmbab mõnuga piparkoogi seebist lõhna ninna ja kujutab juba ette, kui maitsev see võib olla.

„Minu poolest tehke sellega, mida ise tahate,” lubab vanaema. „Sööge ära või pange kodus oma toa seinale rippuma. Mina olen saanud seda juba küllalt kaua imetleda.”

Vanaema läheb kööki kohvi keetma, aga Lilli ja Villu jäävad nõu pidama, mida oma piparkoogiga ette võtta. Nad ei pea kaua mõtlema. Piparkooki on vaja muidugi maitsta!

Villu teeb piparkoogi ettevaatlikult pooleks. Kumbki saab pooliku: Villu selle, millel on ilus punane maja, ja Lilli selle, millele on maalitud orav ja linnud. Siis loeb Villu kolmeni ja mõlemad hakkavad oma präänikupoolikut näkitsema.

„Üäk!” ütleb Villu õige pea.

„See on jube paha!” on Lilli sama meelt ja kirtsutab nina.

Piparkook on kivikõva ja seebi maitsega. Lillil ja Villul ei ole järsku üldse tahtmist vanaema piparkooki ära süüa. Tavalised poepiparkoogid on igatahes tuhat korda parema maitsega!

„Kas te limonaadi tahate?” hüüab vanaema köögist ja ilmub varsti kahe klaasiga elutuppa. Lilli ja Villu jõuavad vaevalt oma piparkoogitükid taskusse pista.

„Noh, kas te sõite oma prääniku ära?” küsib vanaema naeratades ja ulatab lastele limonaadiklaasid.

„Ei,” vastab Lilli ruttu ja heidab kiire pilgu Villu poole. „Me riputame selle meie toa seinale!”

„No see on tore!” rõõmustab vanaema. „Siis soovite kindlasti tavalisi piparkooke?”

„Jaa!” hüüavad Lilli ja Villu kooris.

Miskipärast on hakanud nende põsed õhetama.

Liili Rimmel

PIPARKOOGI-PEEDU

Piparkoogi-Peedu elas vanas puuviljamahla purgis. Tal oli seal oma pagaritöökoda. Kevadel küpsetas Peedu vesikringleid, suvel maasikakooki ja sügisel seenepirukat. Aga Peedu parim aeg oli talv, sest siis küpsetas ta piparkooke.

Ühel päeval oli mets lumest valge ja pikikesed kuusepoisid läksid järjest enam ärevile. Piparkoogi-Peedu mõistis, et jõulud on lähedal. Ta hakkas nobedasti piparkoogitaigat valmistama. Taigna sisse läksid iga-sugused maitseained: suhkur ja kaneel, nelk ja muskaat, ingver ja loomulikult pipar. Oh, kui vürtsikat lõhna sai Peedu pisike pagaritöökoda täis!

Kui piparkoogitaigen valmis sai, hakkas Peedu seda suure taignarulliga rullima. Rullitud taignast vormis ta igale sõbrale piparkoogi: päkapikk Pepele südamekujulise, varesele ja varblasele tähekujulise, jänestele ristikehina lehe kujulise. Näkineid Nääpsu, siil Siim, sisalik Selly ja sääsk Siss-Viss magasid talveund. Peedu tegi neile piparkoogist jõulukuused, et nad kevadel teaksid, milline jõulupuu on.

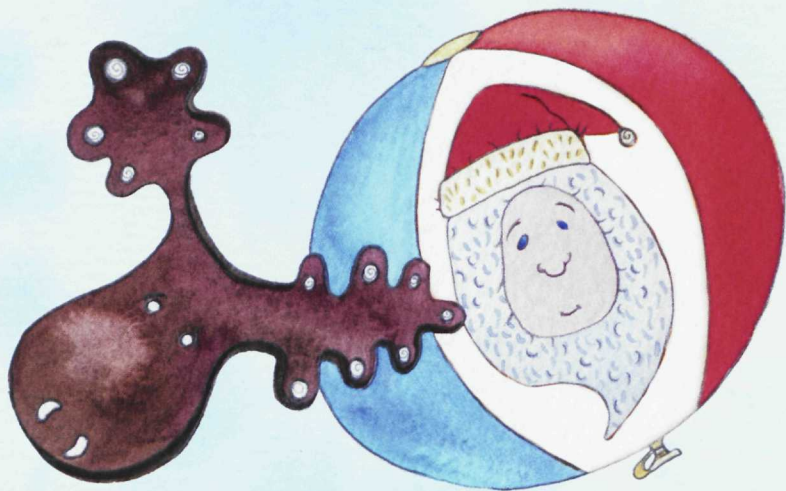
Kui Peedu piparkoogid ahju küpsema pani, sai terve mets magusat piparkoogi lõhna täis. Nüüd teadsid kõik, et jõulud on lähedal.

Tõnu Seero

KOHTUMINE JÕULUVANAGA

Mari oli emaga rannas. Nad võtsid seal päikest, nagu inimestel suvel kombeks. Äkki hüüdis Mari: „Ema, näe, jõuluvana!“

„Mis sa lobised, mis jõuluvana,“ pahandas ema, aga vaatas siiski sinnapoole, kuhu tüdruk näitas. Muidugi polnud seal jõuluvana. Oli üks tavaline päevitaja, tõmmu kui neeger. Habetki polnud tal ees.

„On küll, on jah jõuluvana,“ ei jätnud Mari järele. „Vaata, täpselt samasugused silmad kui meie jõuluvanal.“

„Mis jõuluvana see ka on!“ raputas ema pead. „See pole jõuluvana, ma ütlesin ju. Kui ei usu, mine küsi järele.“

„Lähengi,“ ütles Mari ja sammus otseteed

mehe juurde. „Tere, jõuluvana!“ teretas ta julgelt.

„Tere!“ ütles mees. „Kas sa tahad luuletust lugeda?“

„Ma ... ma loen siiski parem sellele õigele jõuluvanale. Sellele habemega. Talvel.“

„Sohh,“ imestas mees. „Aga mina olengi ju õige jõuluvana.“ Ta kummardus ja sositas Marile kõrva: „Tead, mul on praegu lihtsalt puhkus. Tulin lõunasse suvitama. Hakkas nii palav, et ajasin habemegi maha. Küll talveks uus kasvab. Ainult ära kellelegi välja räägi, et ma jõuluvana olen. Mul pole ju kinke kaasas.“

„Hästi,“ ütles Mari. „Talvel tooge mulle siis vildikaid.“

„Muidugi toon,“ lubas jõuluvana. „Aga nüüd lähen ma küll ujuma. Teil on siin nii palav.“

Mari läks ema juurde tagasi.

„Noh, kas oli jõuluvana?“ küsis ema.

Mari tahtis juba öelda, et oli küll, kuid siis tuli talle jõuluvana palve meelde.

„Ei olnud.“

„Mis ma ütlesin!“ ütles ema rõõmsalt.

Jõuludeks sai Mari palju ilusaid kingitusi, kuid vildikaid seal ei olnud.

Ilmar Trull

KIRI JÕULUVANALE

TERE, KALLIS JÕULUVANA!
SULLE KIRJUTAB NÜÜD KATI.

ISTUN KODUS LAUA TAGA.
TÄITSA REIPALT. VEEL EI MAGA.

TEAD, SA TULE PISUT VAREM.
MIDA VAREM, SEDA PAREM.

MA EI HEIDA MISKIT ETTE,
AGA ÄKKI UNE-MATI
JÕUAB SINUST JÄLLE ETTE.

IGAVESTI SINU KATI

Milvi Panga

KUUS KUUSKE

SANGATA TASS JA
KÕRVAGA KRUUS
– ÜKS ON VANA
JA TEINE UUS.
KRUUSIL ON KUUSED.
KUUSKI ON KUUS.
TASSEGI OLI
KUNAGI KUUS.
KUHU NAD JÄID,
NEED TEISED SIIS?
KILDUDEMAALE
LÄKSID KÕIK VIIS.

Ilmar Trull

JÕULUKINGID

JÕULUKUU ON TORE KUU.
KAMBRI NURKA KASVAB PUU

JA VÕIB SAADA KINGITUSI.
KES SAAB VITSU, KES SAAB MUSI.

ÜKSKORD JÕULUDEKS SAIN KINGI.
KÄISIN RINGI AASTA RINGI
KAHE UUE KINGAGA,

KUNA KINGIKS SAIN MA KINGA.
NOH JA TEISE KINGA KA.

ÜKS KING OLI SOKI SEES,
TEINE TEISE SOKI SEES.

PÄRAST OLI VASTUPIDI.
PÄRAST OLI NAGU PIDI.

Ilmar Trull

VITSAVANA JA PITSAVANA

IGAL AASTAL JÕULUÕÖL
ON KAKS JÕULUVENDA TÖÖL.

VANEM VEND ON VITSAVANA,
EHK NII-ÕELDA PIITSAVANA.

KAS NÄEB VAGADUST VÕI PAHET,
VITSAVANA EI TEE VAHET.

ANNAB HALVALE JA HEALE,
MÕLEMALE KERE PEALE.

PITSAVANA, NOOREM VEND,
HELGEST KÜLJEST NÄITAB END.

TEMA KÄEST EI SAA ME VITSA,
SAAME HOOPIS SOOJA PITSA,

KUHJA KOMME, KINGITUSI,
PÕSE PEALE LAHKE MUSI.

OLE PÜHAMEES VÕI VÄÄNIK,
TEMAL SINU JAOKS ON PRÄÄNIK.

Milvi Panga

LÄKI SOOME!

TALV SIIN ROHE-ROHUNE
RÄÄSTAS TILGUB NOHUNE.
MEIE LIUMÄE LAGIPÄÄD
KÜLL EI KATA KIILASJÄÄ.

KELLE POOLE, KELLE HOOLDE
MINNA TULEKS? KÜLLAP SOOME.
SÄÄL NÄEB TALVETAADI UHKUST
TUISUTRALLI, LUMEROHKUST.

SÄÄL ON PÕHJAPÕTRU, SAANE
JA SAAB SÕITA HÄRMAS LAANDE.
LIUGLED ÜLE JÄÄ JA LUME
PÕSIL LADVAÕUNA JUME.

Ilmar Trull

SUSS DETSEMBRIÖÖS

VALGED KÄRBSED AKNA TAGA
LENDAVAD JA NAD ON KUSS.
OTSE AKNALAUAL AGA
AMMULISUI LEBAB SUSS.

MINA MAGAN, SEST ON ÖÖ.
HOMME LEIAN SUSSIST KOMME.
KOMME ÄRA SUSS EI SÖÖ.
SEE EI OLE SUSSI KOMME.

TRIIBULINE JÄÄTISETORT

Tee nii:

Võta jäätised 5–10 minutiks toatemperatuurile pehmenema. Vaata, et need päris ära ei sulaks!

Sel ajal purusta piparkoogid või küpsised. Seda saad teha näiteks pudrunuiaga suures kausis. Ära väga hoogumine, muidu kipub puru üle ääre tuisutama! Puru ei pea olema peenike, sisse võib jääda ka suuremaid tükke.

Sega piparkoogi- või küpsisepuru pehme vanillijäätisega.

Tee triibuline tort nii: pool vanillijäätist, õhuke kiht pohlamoosi, pool šokolaadjäätist, pohlamoos, ülejäänud vanillijäätis, pohlamoos, ülejäänud šokolaadjäätis.

Silu ühtlaseks ja vajuta natuke, et õhumulle sisse ei jääks. Ära muretse, kui pohlamoos kuskilt lekkima kipub.

Kata vorm toidukilega ja pane sügavkülma vähemalt neljaks tunniks.

Võta tort natuke enne söömist sügavkülmast välja. Metallvormi pead võib-olla korraks põhjapidi sooja vette kastma, et tort ilusasti välja tuleks.

Sul läheb vaja:

1 l vanillijäätist

1 l šokolaadjäätist

70–80 g piparkooge või šokolaadiküpsiseid
pohlamoosi

Valmistamiseks vajad vähemalt kahte liitrit mahutavat ümmargust keeksisvormi, mille keskel võiks olla toru: nii jääb tort uhkema kujuga. Eriti hõlpsasti saad tordi pärast valmimist kätte silikoonvormist.

*Retsept: Liis Sillaste-Toots,
joonistanud Kertu Sillaste*

JÕULUD MUJAL EUROOPAS

Oleme kõik filmidest näinud, kuidas jõuluvana korstna kaudu Inglismaa ja Ameerika laste sokkidesse kinke toob. Eri maades tähistatakse jõule alati natuke isemoodi. Aga kuidas?

Näiteks mõnes Saksamaa piirkonnas käib püha Nikolaus juba 5. detsembri õhtul. Ta on küll välimuselt päris jõuluvana moodi, aga jagab vaid õunu ja maiustusi. 24. detsembri õhtul tuleb mõnele saksa lastele külla hoopis ingli välimusega Christkind. Hollandis aga käib lastel jõuluvana asemel Sinterklaas, kellel on abiliseks mustanahaline poiss Must Peeter. Ja Sinterklaas ei ela sugugi mitte Lapimaal, vaid hoopis Hispaanias, ning tuleb lastele külla samuti 5. detsembril õhtul.

Itaalias seevastu tuuakse kingitused hoopis purki ehk saatusurni. Lastele öeldakse, et korstna kaudu tuleb hea noid La Befana ja täidab purgid kingitustega. Paraku tuleb see vahva vanamoor külla alles kolmekuningapäeval, 6. jaanuaril. Kolmekuningapäeval, 12 päeva pärast jõulupühi saavad kingitusi ka Hispaania lapsed.

Üsna kaua, 31. detsembrini peavad kingitusi ootama ka Venemaa lapsed. Vana kombe kohaselt ei too kinke seal mitte jõuluvana, vaid näärivana Ded Moroz. Näärivanal on ka abiline – tema lapselaps lumehelbeke ehk Snegurotška.

Ilus komme on Rootsis Santa Lucia päeva ehk luutsinapäeva tähistamine. 13. detsembril liiguvad ringi rongkäigud, kus valgesse riietatud neid ja noormehed, küünlad käes, vanu laule laulavad. Kõige ees käib Luciaks riietatud neiu, peas küünaldest kroom.

Väikesel Islandi saarel on aga hoopis kummalised asjalood

päkapikkudega – nad kõik on parajad vembumehed. Sellest annavad aimu ka nende nimed: Stekkjastaur (Lambaehmataja), Giljagaur (Piimahabe), Stúfur (Jupats), Thvörusleikir (Kapalakuja), Pottasleikir (Potinoolija), Askasleikir (Taldrikulimpsija), Hurdaskellir (Uksepaugutaja), Skyrjarmur (Kõhupiimaõgija), Bjúgnakraekir (Vorstivaras), Gluggagaegir (Aknastpiiluja), Gáttathefur (Uksenuhkija), Ketkrókur (Lihahaaraja) ja Kertarnikír (Küünlanäppaja). Kuna päkapikke on kolmteist, käivad nad laste susside juures kolmteist päeva.

Islandi päkapikkudel on ka nõiast ema Grýla, kes on 1200 aastat vana, ja trollist isa Leppalúdi. Tasub teada ka seda, et vanal ajal olid nii päkapikud kui ka nende ema väga kurjad tegelased, kellega lapsi hirmutati. Kuid aja jooksul on nad palju leebemaks muutunud. Küllap on ka Islandi trollid aru saanud, et head lapsed – need kasvavad vitsata.

Ilona Martson, joonistanud Kadi Kurema

„Santiago di Compostela“. Patrycja Barteczko, 11 a, Poola

„Minu kodu“. Põlva Lepatriinu laseaia ühistöö

LAPSED JOONISTASID EUROOPAT

Karina Pavlova, 10 a,
Mustamäe laste loomingu
maja

Euroopa Parlamendi infobüroo Eestis ja ajakiri Täheke korraldasid juba viendat aastat järjest suure laste kunstivõisluse, kuhu sel aastal saabus ligi 1500 joonistust lastelt üle Eesti. Tänavu osales võistlusel noori kunstnikke ka Bulgaariast, Küprosel, Lätist, Poolast, Prantsusmaalt, Saksamaalt ja Šotimaalt.

Nagu ikka ilmub parimaist töödest lauakalender, mille esikaanele tuleb seekord Põlva Lepatriinu lasteaia ühistöö (juhendaja Svetlana Roht). Hoopis rohkem töid on väljas aga 3. detsembril avatud näitusel Tallinnas Euroopa Liidu majas (Laikmaa 15). Näitus on lahti veebruari lõpuni.

Nende laste tööd on ilmunud lauakalendris: Kermo Benrot ja Kersti Nurm (Tallinna kunstigümnaasium), Luise Kompus (Jõõpre põhikool), Artis Dreimanis ja Arta Bērzina (Riia, Läti), Karina Pavlova, Aleksandra Gorbunova ja Anna Popova (Mus-

tamäe laste loomingu maja), Marius-Kaleb Fjodorov (Tallinna 21. kool), Annika Prillop (Tartu Kivilinna gümnaasium), Eleri Alas ja Ott Mattis Linnart (Tallinna I internaatkool), Matthew Anderson (Edinburgh, Šotimaa), Miina Karindi (Tabasalu muusikakool), Floriane (Pariis, Prantsusmaa), Tina Gouronovanidou (Lefkosia, Küpros), Karina Vanina (Tallinna Laagna gümnaasium), Ksenija Obonitskaja (Tallinna Tähekeste lasteaed), Laura Rebane (Punamütsikese mudilasmaja), Greth Vohu, (Püüksi kooli lasteaed), Greta Ruga (Tallinna Järveotsa gümnaasium), Triin Erala (Tallinna lasteaed Kikas), Valya Valentinova Nikolova (Silistra, Bulgaaria), Viktoria Lupina (Kohtla-Järve kunstide kool), Karl Erik Pajo ja Kevin Merila (Tallinna lasteaed Pääsupesa), Grete Soon (Teelahkme lasteaed), Kirsi Mari Mändla, Evelyn Kuusik ja Karina Boiko (Tarvastu gümnaasium), Kirsika Kont (Jõhvi kunstikool), Patrycja Barteczko (Poola), Emil Kalm (Tallinna lasteaed Pallipõnn).

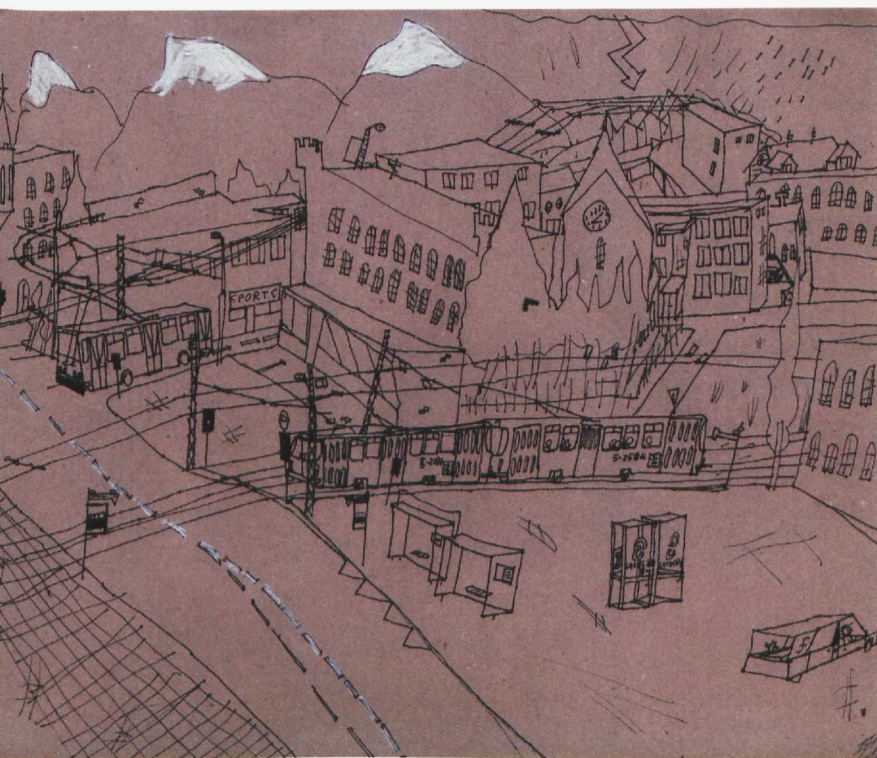
Tina Gouronovanidon, 9 a, Küpros

„Minu kallis Euroopa“. Marius Kaleb, 10 a, Tallinna 21. kool

„Rootsi kuningas ja kuninganna“
Greth Vohu, 4 a, Püüsi kooli lasteaed

„Riia Alvide ääres“. Arbis Dreimanis, 10 a, Lätti

„Emaga Tallinna vanalinnas“
Kirsika Kont, 9 a, Jõhvi kunstikool

Karina Vanina, 8 a,
Tallinna Laagna gümnaasium

Kermo Benrot, 10 a,
Tallinna kunstigümnaasium

LEGENDIDE VÕISTLUS LÄHEB EDASI!

Oktoobrikuu Tähekeste viimasel leheküljel kuulutasime koostöös leedu lasteajakirjaga Laimiukas välja suure legendide võistluse. Töid saabus üle Eesti – Loo keskkoolist, Kohtla-Järve Järve gümnaasiumist, Kehra gümnaasiumist, Türi gümnaasiumist, Tallinna 32. keskkoolist ja Tartu Tõrukese lasteaiast.

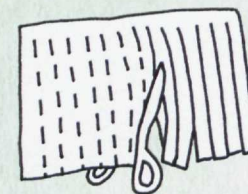
Täheke on valinud välja kuus legendi, mis tõlgitakse leedu keelde ja saadetakse edasi võistluseks leedu lastega. Legendide autorid on Artjom Esholts, Liisi Lukk, Karmo Karu, Erko Hendrik Möttus, Katariina Järve ja Sven-Markus Loo-rits. Kõik kuus legendi ilmuvad lähikuude Tähekestes ja saavad auhinnaks Grigori Osteri raamatu „Õuduste kool”. Leedu auhinnad selguvad pärast lõppotsuse tegemist detsembris.

LEGEND SIILIST

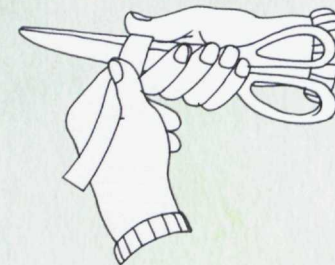
Kord ühel maal oli palju rauda. See vedeles igal pool ja segas kõiki. Mitte keegi ei tahtnud sellega midagi teha. Vargad aga mõtlesid vanametalli kõik kokku koguda, et see ära müüa ja rikaks saada. Nad läksidki varastama. Igal ööl hiilisid nad linnas ringi, korjasid rauda ja viisid endale koju. Nad isegi ei teadnud, et teevad sellega linnale head – puhastavad linna tarbetult vedelevast kolast. Kord, kui lõpuks kogu linna metall oli kokku veetud, läksid vargad puhkama ja telekat vaatama. Sel ajal tuli aga maa alt välja vanapagan ja tahtis kogu raua maa alla vedada, sest rauamaaki kaevandades oli tungitud tema valdustesse. Et ta aga ise tassida ei viitsinud, võlus ta endale appi siili. Siil läks ja vinnas rauahunniku selga. Teel vanapagana juurde eksis siil teelt. Ta jäi sõidutee juurde seisma ega teadnud, kuhu edasi minna. Samal ajal hakkas vihma sadama. Vihma käes hakkas raud roostetama. Ja nii see siil seal seisabki ega tea, kuhu minna.

*Artjom Esholts, 3. kl, Kohtla-Järve
Järve gümnaasium*

1. Lõika jõuluvana mask Tähekesest välja. Võid selle soovi korral ära värvida.
2. Lõika silmade ja nina kohale augud.
3. Jõuluvana habeme jaoks
  - a) võta üks valge paberileht ja lõika see umbes 1 cm laiusteks ribadeks. Ära päris serva lõpuni lõika, ühest servast peavad ribad kinni jääma.

- b) Tõmba paberiribad pöidla ja käärde selja vahel rulli.

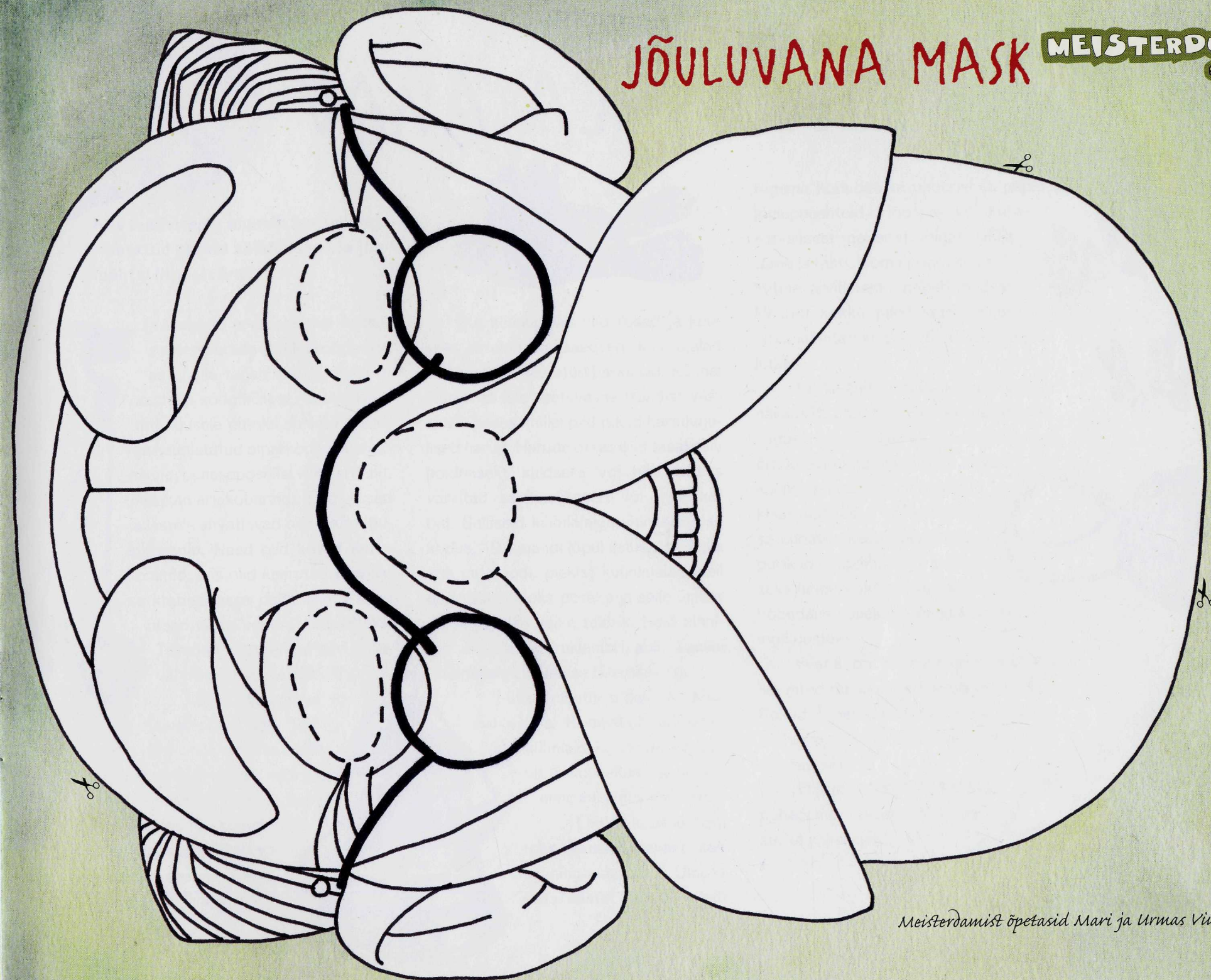
- c) Liimi rullid jõuluvana habeme peale.

4. Pane maskile kumm. Maski kandmise ajal pane jõuluvana müts pähe ja värvi oma nina punaseks!

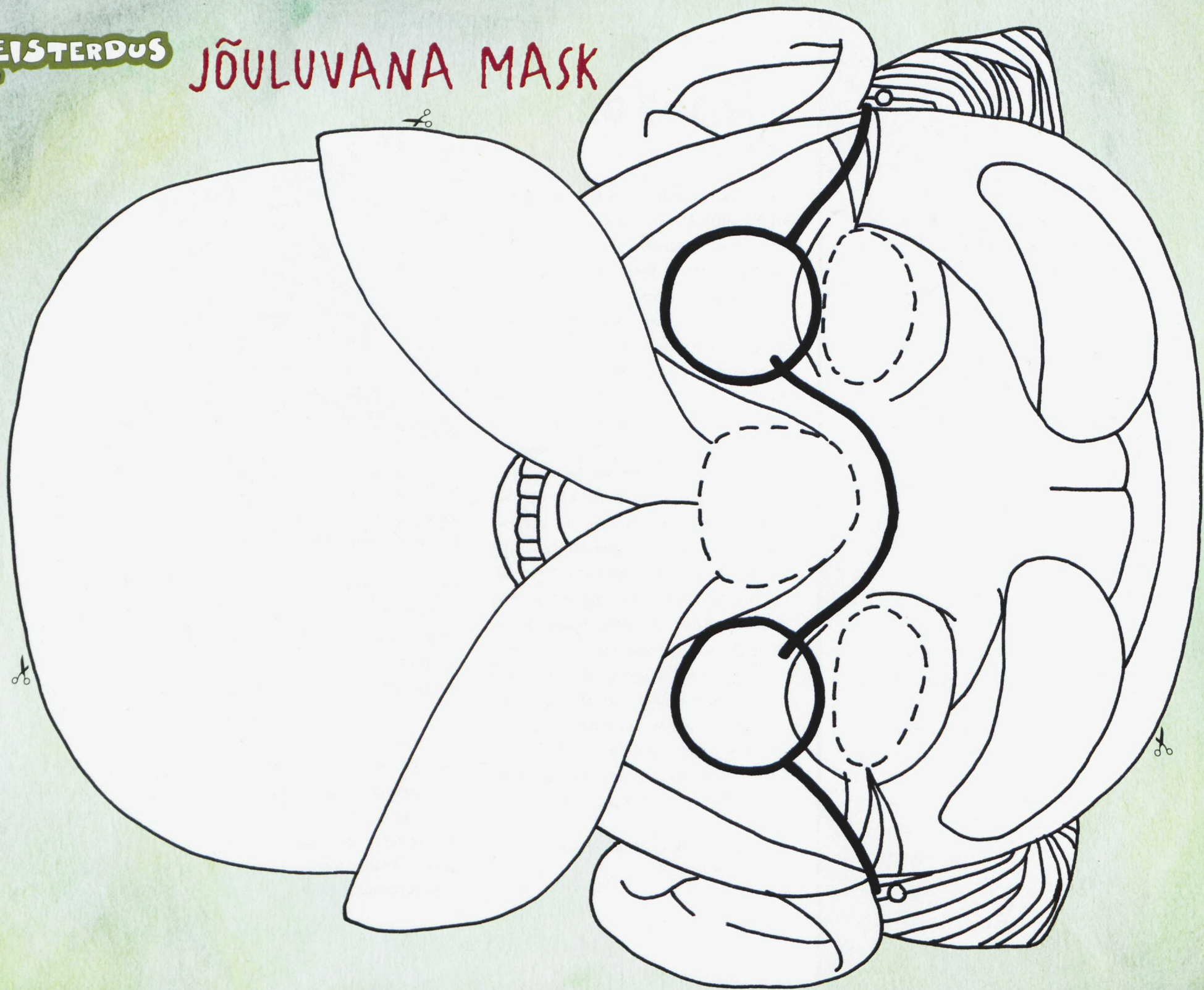
JÕULUVANA MASK MEISTERDUS

Meisterdamist õpetasid Mari ja Urmas Viik

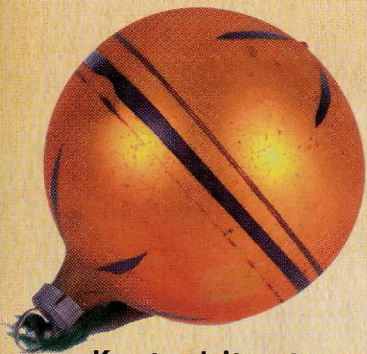

JÕULUVANA MASK

VANA AJA JÕULUEHTED

Kas teadsite, et enamik kuuse külge riputatud ehteid söödi vana aja jõuluõhtul lihtsalt ära?

Vanal ajal arvati, et kui kuusepuule riputada ehteks söödavaid asju, siis tagab see järgmiseks aastaks söögikülluse. Eestis riputati kuusele ehteks suhkrukirjadega kaunistatud piparkooke ja praänikuid, punasepöselisi väikesi õunu, pihlakamarjakobaraid. Eriti ilusad ja lastele ahvatlevad olid pikad jõulukommid. Need olid kõvad lutsukommid, mis olid keeratud värvilisse krabisevasse paberisse. Paberi otsad olid lõigatud narmasteks. Toredad kuuseehted olid kulla-

Selle aja kombe kohaselt söödi juba jõuluõhtul ära kuusele riputatud maiustused. Järele jäid värviga kaetud pähkliid, vahel ka mõni jõulukomm. Kui komm söödigi ära, siis säilitati vähemasti see ilus paber, mis kommi ümbritses.

Ka küünlajalad olid ilusad ja kuusele ehteks. Vanaaegsed küünlajalad olid traadist keeratud harkjalad. Küünal pisteti oksale toetuvasse traadist väänatud pessa, millel olid pikad hargikujulised harud. Harude otsas olid tasakaalu hoidmiseks kuldseks või hõbedaseks värvitud savikuulikesed või männikäbid. Selliseid küünlajalgu valmistati ise kodus. 19. sajandi lõpul ilmusid müügile aga uutmoodi, plekist küünlajalad, neil olid küünla jaoks pesake ja selle ümber rasva püüdev väike taldrik. Neid kinnitati okstele vedruklambri abil. Taolisi küünlajalgu müüakse tänapäevalgi.

Pühad muutis pidulikuks küünalde sära. Kombekohaselt põletati küünlaid ka vana-aastaõhtul ja kolmekuningapäeval, enne kui puu välja viidi.

Ehitud kuuske hoiti toas jõululaupäevast kolmekuningapäevani. Umbes sada aastat tagasi hakati

tegema kodus ka paberist ja papist jõulupuuetteid. Hõbeda- või kullakarvalisest paberist lõigati välja tärne ja tähti, looma ja inglikujusid. Mitmevärvilistest paberiribadest kleebiti kokku pikki kette. Kuuse latva kinnitati kuldne või hõbedane jõulutäht.

19. sajandi viimaseil aastakümneil hakkasid üha rohkem levima mitmesugused tööstuslikud jõulupuuetteid: õrnad säravad värvilised klaaskuulid ja muud kujundid, pikad, klaaskuulidest kokkuseatud sätendavad keed, klaasist jääpurikad. Lõpliku sära andmiseks heideti okstele kuldne või hõbedane kuuekard, mida kutsuti ingljuusteks.

Eestis on nii ehtimiskombed kui ka ehted rännanud edasi põlvest põlve. Paljudes peredes on ka oma lemmikjõuluehe, mis kindlasti kuusel aukohale riputatakse.

Ehitud kuusk on üks osa pühademeelolust nii nüüd kui ka vanal ajal.

Reet Piiri, fotod: Eesti Rahva Muuseum

Mis on pildil?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Vastused leiad leheküljelt 19.

Tsirkusesse tuleb mees, kellel on uus trikk – ta suudab kolme minuti jooksul järjest ära süüa viissada kanamuna.

Tsirkuse direktorile see trikk meeldib, kuid ta kahtleb, kas meest tööle võtta: „Meil on praegu jõulu aeg, lapsi käib tsirkuses palju, me anname viis etendust päevas – kas olete kindel, et jaksate?“

Mees kratsib kõhtu.

„Ei tea jah, kuidas ma vastu pean. Lõunat ei jõua ju siis üldse süüa.“

Juku tuleb koju kooli jõulupeolt. Ema küsib:

„Juku, miks sa nii räbaldunud välja näed?“

„Mängisime ümber kuuse ringmängu, aga lapsi oli hästi vähe ...“

„Vaata, onu, ma õpetasin hurda uisutama!“

„Oi-oi, Juku, aga see pole ju mingi hurt, vaid hoopis bulldog!“

„Ei, see on hurt, ainult et ta ei oska veel korralikult pidurdada!“

Mida jõuluvana kõige rohkem kardab?

„Kottpimedust.“

Miks jõuluvana elab põhjanabal, mitte lõunanabal?

„Põhjapõtradele ei meeldi süüa, pea alaspidi.“

Elu neli etappi:

- 1) usud jõuluvanadesse,
- 2) ei usu jõuluvanadesse,
- 3) oled jõuluvana,
- 4) paistad jõuluvana.

Päkapikud ajavad jõuluvana kodus hommikul üles.

„Tere hommikust, jõuluvana! Saime Sahara kõrbest kirja, et kingiksime neile jõuluks vett.“

„Vett? Nemad ei oska ka muud kui veest lobiseda.“

„Kuid näib, et neil on tõsi taga. Postmark oli kinniatud haaknõelaga.“

Väike Juku läheb koos emaga jõuluajal kaubamajja, kus selle päeval on kohtumine jõuluvanaga. Terve hulk lapsi on kohal ja tuleb seista järjekorras. Juku ootab kannatlikult, kuni järjekord temani jõuab, annab siis jõuluvanale vastu jalga laksu ja teatab:

„See laks on sulle tänu viimaste jõulude eest!“

Joonistanud Elina Sildre

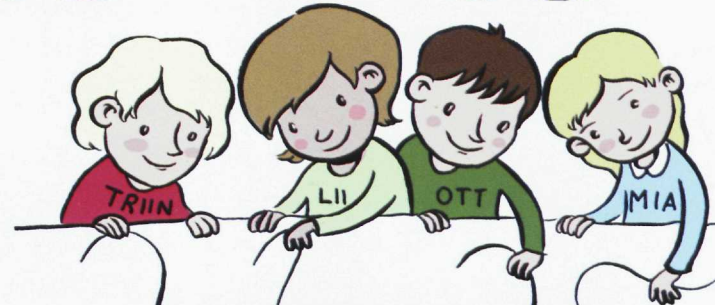

	1	VEEL AINA		1. TÄHT		
	2					
TUGEV TUUL		AHV INGL. K.	LAVA MÄNG		3	
	4			5		
		TEMA				... LIHA
RÄSVA (LIND)					6	NELJA PÄEV
		SIDE SÕNA	NUUS- KIMA	2. x TÄHT	J... LM...	PISUT

MITU ERINEVUST LEIAD?

LAHENDA RISTSÕNA, SAAD TEADA, MIS VÄRVI KLEIDI SAI MARI KINGIKS

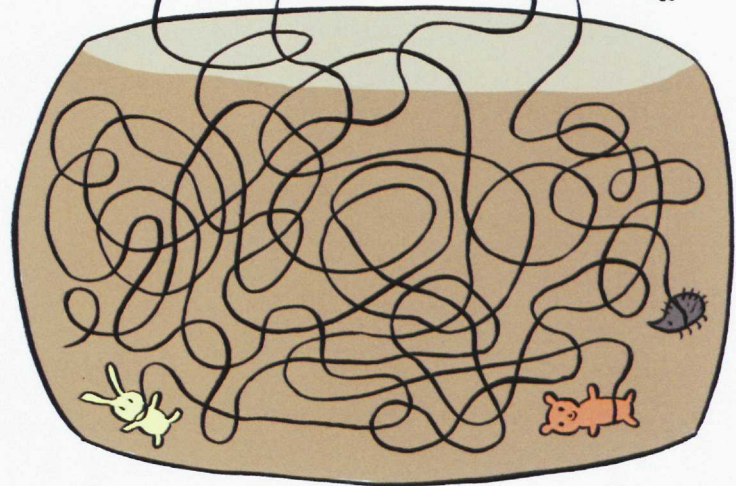
KES LASTEST SAAB ÕNNE-MÄNGUS MÄNGUASJA?

KUI LOED PÄRIPÄEVA ÜLE ÜHE TÄHE, SAAD TEADA, MIDA ISA EMALE ÜTLAB.

THAETAMDUC
SIALALTAUCK

18. LEHEKÜLJE VASTUSED
1. ALGAJA MALELAUD.
  2. VALGED VAHIVAD MUSTA.
  3. KAKSIKUTE MÜTS.
  4. NAISED UJUVAID.
  5. VANAEIT VEAB KITSE, AINULT NÖÖR MAHTUS PILDILE.
  6. KAUBOI SÕÖB PORGANDIT.
  7. KÜBARAGA VANAMEES LÄHEB AKNAST MÕÖDA.

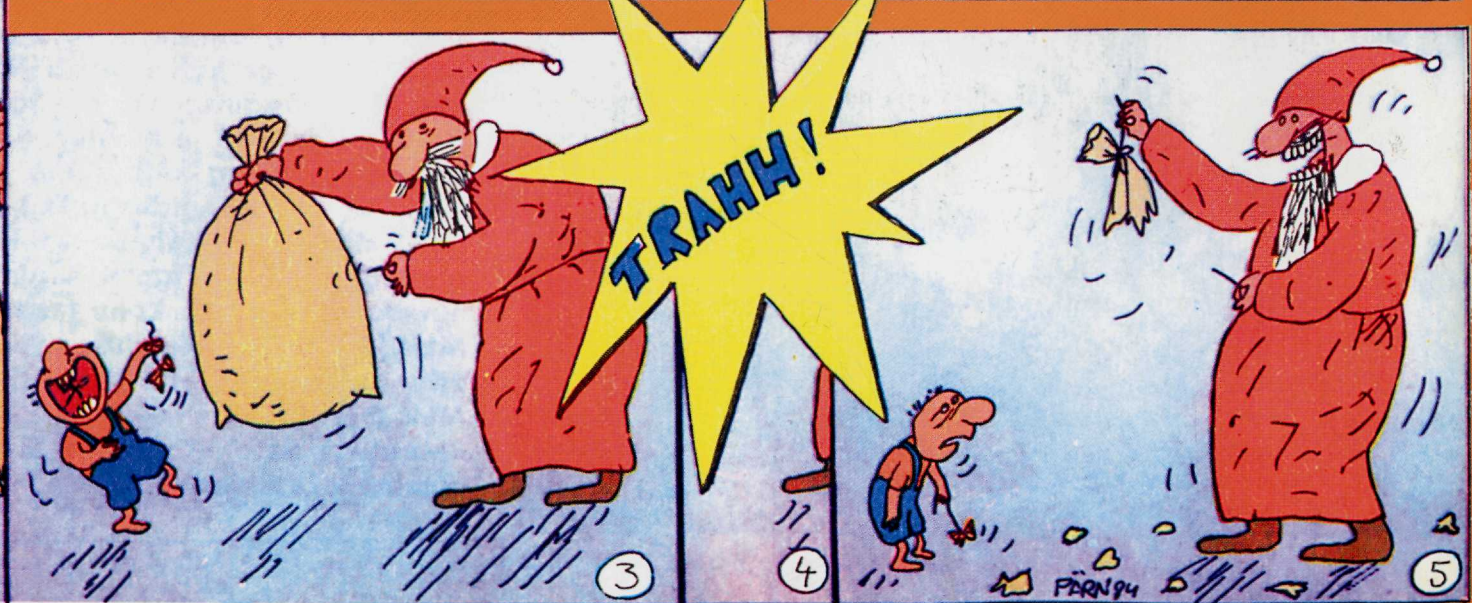
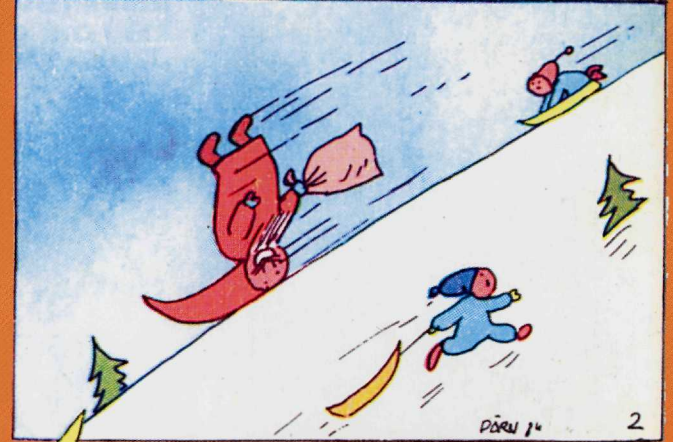
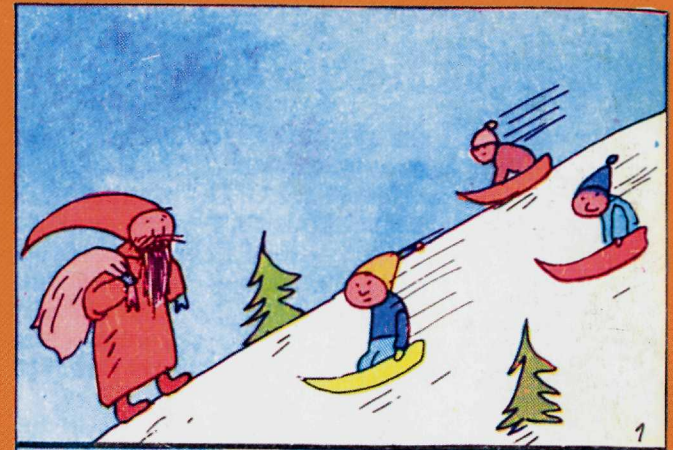
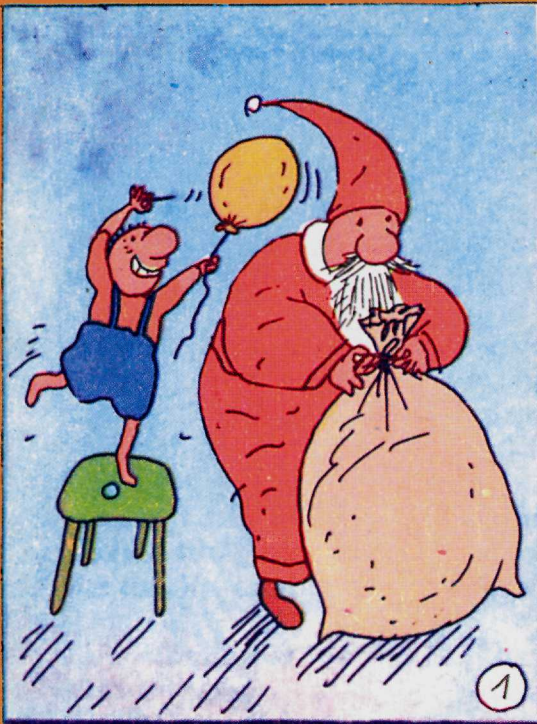

Joonistanud Elina Sildre

Tähekesse toimetuse ootab vastuseid 17. detsembriks meiliaadressil ristsona@taheke.ee või postkaardil aadressiga Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Lahendajate vahel loositakse välja audioraamat „Lotte reis lõunamaale“.

NOVEMBRIKUU „ARVA ÄRA!“ VÕITJA ON EMILIA THEA PELLO TALLINNAST. PALJU ÕNNE!

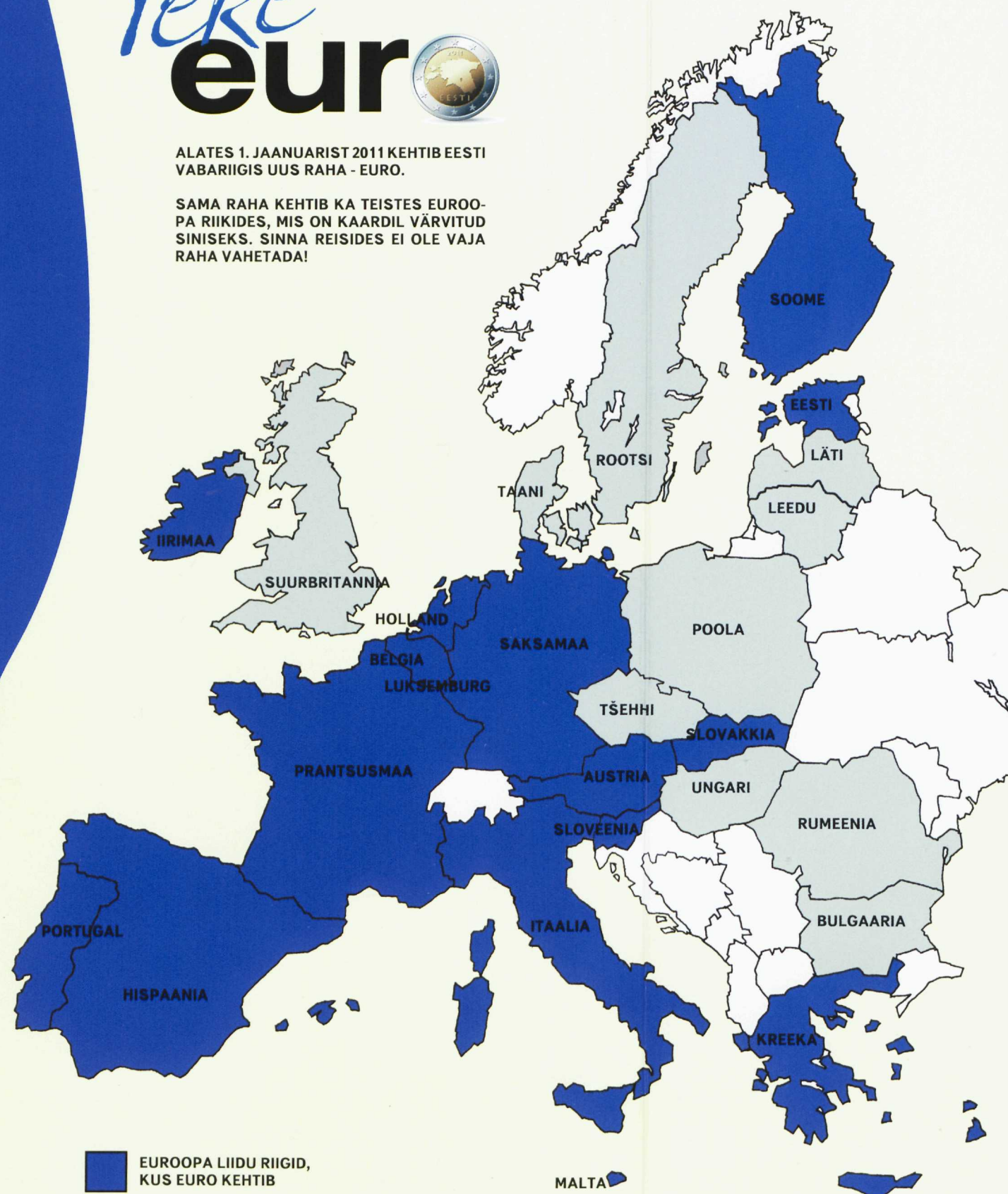

Tere eur

ALATES 1. JAANUARIST 2011 KEHTIB EESTI VABARIIGIS UUS RAHA - EURO.

SAMA RAHA KEHTIB KA TEISTES EUROOPA RIIKIDES, MIS ON KAARDIL VÄRVIKUD SINISEKS. SINNA REISIDES EI OLE VAJA RAHA VAHETADA!

 EUROOPA LIIDU RIIGID, KUS EURO KEHTIB

 EUROOPA LIIDU RIIGID, KUS EURO EI KEHTI

EUROOPA LIIDUS ON 27 LIIKMESRIIKI. EESTIST SAAB 1. JAANUARIL 2011 17. RIIK, KUS KEHTIB EURO. EUROT HAKKAB KASUTAMA 1,3 MILJONIT EESTI ELANIKKU, KOKKU ON EURO OMA RAHAKS 330 MILJONILE INIMESELE EUROOPAS.

120 x 62 mm

127 x 67 mm

133 x 72 mm

140 x 77 mm

147 x 82 mm

153 x 82 mm

160 x 82 mm

Pääkapikk Oskar

PÄKAPIKK OSKAR LÄHEB PANKA RAHA VAHETAMA. PROOVI KOOS OSKARIGA ARVUTAMIST. MITUT EUROSENTI SA JUBA TUNNED?

$$\begin{aligned}
 & 1 + 2 + 10 + 10 + 50 + 20 = \\
 & 1 + 2 + 20 + 50 + 5 = \\
 & 50 + 10 + 20 + 5 =
 \end{aligned}$$

KUI LIIDAD KOKKU KÖIK METALLRAHAD, SAAD TEADA, KUI VANA ON KUTSU PONTUS.

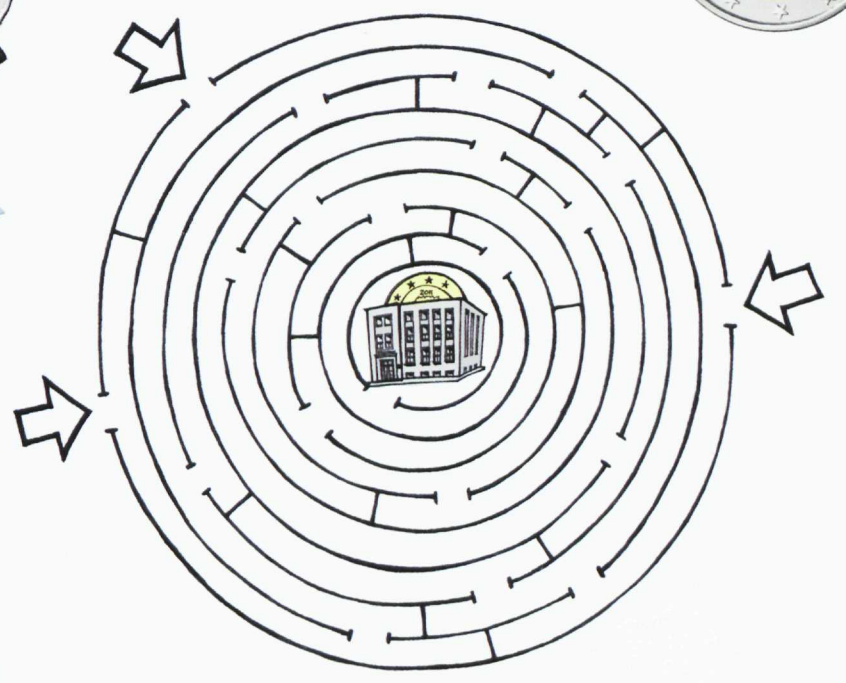
Tere eur

1 EURO = 15,6466 KROONI

Pääkapikk Uno

PÄKAPIKK UNO ON PARAS UNIMÜTS. SEL AJAL, KUI TEISED TÖÖD RABAVAD, MAGAB TEMA ÖIGLASE UND. UNO ÄRKAB ALLES PÄRAST JÖULUPÜHI, KUI SAABUNUD ON UUS AASTA. AITA UNOL LEIDA TEE PANKA, ET KROONID EURODEKS VAHETADA!

KAS TEADSID, ET KÖIGIL EUROT KASUTAVATEL RIIKIDEL ON OMA KUJUNDUSEGA EUROMÜNDID, MILLEGA SAAB MAKSTA KÖIGIS NEIS RIIKIDES? EESTI EUROMÜNDIL ON KUJUTATUD EESTIMAA JA SÖNA „EESTI“.

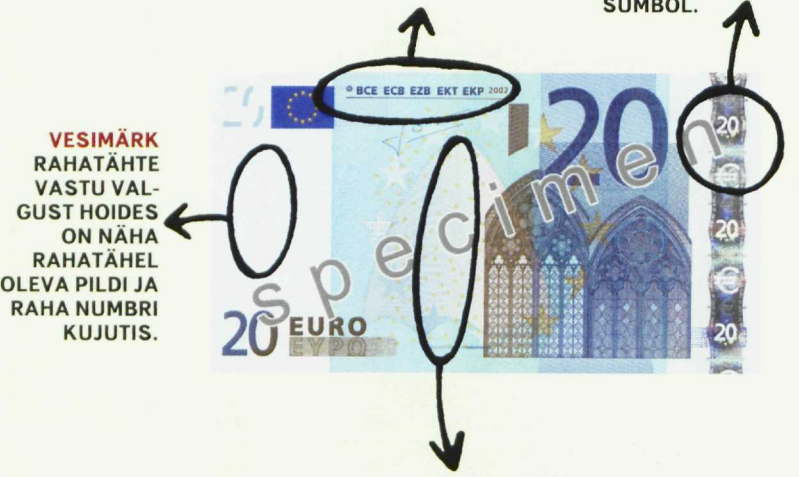
Pääkapikk Ülo

PÄKAPIKK ÜLO ON TURVAPÄKAPIKK. TEMA TEAB JA TUNNEB KÖIGI RAHATÄHTEDE TURVAELEMENTE!

RAHA PABER ON KROBELINE JA TUGEV. SÖRMEGA KATSUDES ON TUNDA, ET KOHATI ON TRÜKIVÄRV TIHEDAM.

HOLOGRAMM RAHATÄHTE KALLUTADES ON HOLOGRAMMIL NÄHA RAHA NUMBER JA EURO SÜMBOL.

VESIMÄRK RAHATÄHTE VASTU VALGUST HOIDES ON NÄHA RAHATÄHEL OLEVA PILD JA RAHA NÜMBRI KUJUTIS.

TURVANIIT RAHATÄHTE VASTU VALGUST HOIDES ON NÄHA SEDA LÄBIV TUME RIBA.

Kutsu Pontus

PONTUS EI TEA RAHAST MIDAGI, TEMA TAHAB AINULT VORSTI.

Pääkapikk Einar

PÄKAPIKK EINAR ON HÄDAS – POES EI TAHETA TEMA EUROSID TUNNISTADA. AGA MUIDUGI EI TAHETA – TA ON NEED EURO D JU ISE JOONISTANUD! OH EINAR, EINAR, MILLAL SINUST KÜLL ASJA SAAB?!

Joonistanud Priit Rea

PÄKAPIKKUDE OMA RAHA NÄEB VÄLJA SELLINE.